

УДК 332.1:338.49

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-01

Альбещенко О. С., кандидат економічних наук, докторант, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0002-9920-7049

e-mail: aalbeschenko@gmail.com

Створення сприятливих умов для розвитку туристично-готельного підприємництва в об'єднаних територіальних громадах Південного регіону України

Анотація. У статті проведено аналіз процесу створення сприятливих умов щодо розвитку туристично-готельного підприємництва об'єднаних територіальних громад Південного регіону України. Зазначено, що для підвищення ефективності та конкурентоспроможності туристичних підприємств, необхідно ефективно використовувати продуктивні сили та успішно будувати систему управління в об'єднаних територіальних громадах. Тому, як зазначено у статті, актуальним є обрання ефективного наукового підходу до управління розвитком туристично-готельних підприємств в об'єднаних територіальних громадах, а саме: обрання метода управління (ситуаційний, функціональний чи системний), впровадження світових стандартів та технологій. Також зазначені основні напрями реформування в умовах децентралізації в Україні, де ми бачимо збільшення повноважень та фінансових ресурсів, прями відносини з Державним бюджетом об'єднаних територіальних громад та їх соціальний розвиток, вміння реалізувати свій ресурсний потенціал. Зазначено, що з розвитком процесу децентралізації важливим стратегічним напрямком розвитку внутрішнього туристично-готельного підприємництва є стратегічна орієнтація туристичного потенціалу об'єднаних територіальних громад, яка сприятиме розширенню та удосконаленню їх інфраструктури, економічному розвитку об'єднаних територіальних громад та розвитку національної економіки. У дослідженні зазначено, що туристично-готельне підприємництво в об'єднаних територіальних громадах є важливою складовою сфери послуг України, обов'язковою складовою розвитку туристично-готельного підприємництва об'єднаної територіальної громади з урахуванням історичних, природних, етнічних, культурних та інші чинників. Також було визначено мету дослідження, а саме: науково-теоретичне обґрунтування та реалізація наукових підходів щодо покращення бізнес-клімату об'єднаних територіальних громад, створення передумов щодо розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах, а також туристично-готельного підприємництва Південного регіону України в умовах Європейської інтеграції.

У результаті проведеного аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку готельного бізнесу в регіонах України зроблено висновок, що за останні роки в умовах децентралізації значно змінилися структура та стратегія розвитку об'єднаних територіальних громад яка залежить від їхнього власного вміння реалізувати свій ресурсний потенціал. Сьогодні необхідно покращувати якість послуг з одночасним розширенням їх асортименту, що пов'язано з постійним зростанням вимог споживачів відповідно до вимог провідних технологій. Також у статті було зазначено програми, концепції та проекти щодо покращення бізнес клімату та створення сприятливих умов щодо розвитку туристично-готельного підприємництва, а саме у сфері розвитку морського кластера що реалізуються у Миколаївській об'єднаній територіальній громаді Півдня України, а саме: «Crea Center», «Туризм, Спадщина, Креативність», «Басейн Чорного моря», проекту в рамках секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу «Інкубатор з запуску бізнесу у сфері аквакультури «Aquabator», Концепція розвитку річок та маломірного судноплавства на 2019-2030 роки, інші місцеві та державні програми.

Ключові слова: концепція; проєкт; бізнес-клімат; туристично-готельне підприємництво; реформа; місцеве самоврядування; об'єднана територіальна громада; децентралізація; Європейська інтеграція.

Albeshchenko Oleksii, PhD in Economics, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Creating Favorable Conditions for the Development of Tourism and Hotel Business in the United Territorial Communities of the Southern Region of Ukraine

Abstract. Introduction. The statute is assigned to the development of a tourist-hotel administration in public territories of the Pivdnyia of Ukraine. The processes of development are developed to improve business culture and community hospitality, improve tourist infrastructure, implement programs, projects, concepts and concepts.

Purpose. The purpose of the article is scientific and theoretical substantiation and creation of preconditions for the development of tourism and hotel business in the united territorial communities of the Southern region of Ukraine. The solution of the set goal in the article was carried out from the standpoint using management methods.

Results. The results of our study reflect the positive processes taking place in the united territorial communities. From all the above, we see that in the process of development of tourism and hotel business communities is a powerful set of measures to create the conditions and a solid basis for creating a favorable business climate, the development of tourism and hotel business, there are advisory and consultative bodies, work with international experts on providing expert recommendations is constantly carried out, concepts, projects, programs are developed and implemented taking into account: historical, geographical, natural,

¹Стаття надійшла до редакції: 20.08.2021

Received: 20 August 2021

economic factors. It is also necessary to systematically analyze the ongoing processes, identify threats and most effectively realize the resource potential of the combined territorial communities, to unite the efforts of public authorities and local governments, representatives of the tourism business and other sectors of the economy and civil society institutions to promote Ukraine in the world and form the image of Ukraine in terms of European integration.

Conclusions. *In the minds of reforms and decentralization, there are significant positive processes of a comprehensive approach for the development of friendly minds for the growth of a business climate and development of a hotel-hotel industry, as our research is based on. Bodies mistsevy samovryaduvannya postiyno potribno rozroblyatite the udoskonalyuvati strategy rozvitka of Tourism and gotelnoe pidpriemnitstvo, bezpererven spivpratsyuvati of broad stake BIZNES partner vrahovuyuchi nayavnogo turistichnogo potentsial ob'ednany teritorialnie bulk Pivdenного Regiona Ukraine vrahovuyuchi: istorichni, geografichni, prirodni, ekonomichni chinniki.*

Confirmation of national legislation in Umovy of the European Integration, prior to the implementation and implementation of strategies by strategic documents, the development of the state is the main priority and the basis of development of tourism and hotel provision.

Keywords: *concept; project; business-class; tourist-hotel development; reform; self-discipline; developed by the territorial community of decentralization; European integration.*

JEL Classification: *M41; L830.*

Постановка проблеми. Глобалізація світової економіки супроводжується певними закономірностями та підвищує рівень відповідальності за місцевий розвиток в умовах децентралізації, посилює роль громад в соціально-економічному розвитку країни. Розвиток України залежить від громад та їх можливості займатися місцевим економічним розвитком.

Світова практика вказує на те, що перерозподіл влади та ресурсного потенціалу між рівнями управління розглядається в розвинених країнах як один із факторів та інструмент щодо забезпечення національної безпеки та економічної стабільності. Європейські розвинуті країни розробили перелік моделей та ефективних механізмів управління, основним базисом яких є місцеве самоврядування. Кожна країна має можливість розробити та сформулювати свою ефективну модель управління, кожен регіон і кожна територіальна громада може ефективно реалізовувати свій ресурсний потенціал, можливість яку їм надає децентралізація. Розвиток туристичного підприємництва забезпечує конкурентоспроможність на світовому ринку туристичної галузі основою якою є задоволення попиту сфери туризму, забезпечення ефективності сфери надання послуг відповідно стандартів країн Європейського Союзу, ефективного використання всього ресурсного потенціалу, забезпечення дохідності грошових коштів та забезпечення фінансової стійкості. Ці показники можливо досягнути на основі створення сприятливого бізнес-клімату, глибоких економічних знань, законів і закономірностей ринкової та змішаної економіки, особливостей та специфіки підприємницької діяльності у сфері туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах. Розвиток туристично-готельного підприємництва може принести позитивний результат у забезпеченні стійкого розвитку туристичної галузі та зростання економічних показників економіки в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження закордонних та вітчизняних науковців показують відсутність комплексного підходу до

розв'язання основних питань управління туристично-готельними підприємствами, а також щодо створення умов до покращення галузі на сучасному етапі розвитку економіки. Питанням управління туристично-готельними підприємствами присвячено багато досліджень і публікацій вітчизняних і закордонних авторів, які розкривають різні сторони наявної проблеми. Серед них теоретичні та прикладні дослідження таких авторів, як Л. Г. Агафонова, Л. П. Дядечко, О. Г. Єрмоленко, М. П. Мальська, О. В. Новосад, Т. І. Ткаченко та ін. Однак питання щодо вдосконалення процесів розвитку та управління туристично-готельним підприємництвом не втратили значущість та вимагають подальших системних досліджень з урахуванням сучасних умов господарювання, галузевих особливостей та правових норм законодавства.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування та реалізації наукових підходів об'єднаних територіальних громад, щодо покращення бізнес-клімату, створення передумов для розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах Південного регіону України.

Методологічну основу висвітлення основних положень зазначеної тематики становлять фундаментальні базові поняття сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, які розкривають процеси функціонування туристичного підприємництва об'єднаних територіальних громад Південного регіону України в умовах децентралізації та сучасних трансформацій, а також інші економічні процеси що зображуються у статті. Вирішення поставлених у статті завдань здійснювалось з позицій системного підходу, використанням методів менеджменту такі як: ситуаційний, функціональний та системний.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про туризм» визначає туристичну діяльність як діяльність по наданню різноманітних туристичних послуг. Туристично-готельне підприємництво – це сукупність різних суб'єктів туристичної діяльності (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, мотелі,

пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують приймання, обслуговування та перевезення туристів [2].

Створення сприятливих умов для ефективної реалізації програм територіальних громад щодо підвищення ефективності та конкурентоспроможності туристичних підприємств, необхідно ефективно використовувати продуктивні сили, впроваджувати світові стандарти та технології.

Реформа децентралізації в Україні за яку відповідає Національна рада реформ триває з 2014 року. У результаті її реалізації було створено понад 800 об'єднаних територіальних громад. Громади отримали більше повноважень та обов'язків, фінансових ресурсів, прями відносини з Державним бюджетом.

З розвитком процесу децентралізації важливим стратегічним напрямом розвитку внутрішнього туристичного підприємництва є стратегічна орієнтація туристичного потенціалу об'єднаних територіальних громад, що сприятиме розширенню та удосконаленню туристичної інфраструктури, а також елементів туристично-готельного підприємництва. Чинним законодавством України передбачено, що «при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади» [1]. Туристичне підприємництво як потужний фактор, що впливає на економічний розвиток об'єднаних територіальних громад та розвиток національної економіки, безпосередньо забезпечує: надходження грошових коштів до бюджету; розвиток малого та середнього бізнесу; збереження та забезпечення населення робочими місцями; модернізацію та розвиток інфраструктури; підвищення рівня життя населення.

Місцевий економічний розвиток має позитивний вплив на громаду, а також місцеву владу. Як показує світова практика, такий підхід до місцевого економічного розвитку у США та Європі набув значного поширення. На практиці кожна громада самостійно вирішує стратегічні завдання управління та вибору технологій щодо здійснення туристично-готельного підприємництва. На сьогодні туристично-готельна сфера не удосконалена. В економічному аспекті відсутність економічно вигідних джерел фінансування, управлінська форма не завжди є науково обґрунтованими і не відповідають розміру та сфері діяльності цих підприємств, матеріально-технічне забезпечення не відповідає сучасним та європейським стандартам. У туристично-готельному підприємстві відсутній механізм забезпечення підтримки підприємництва з боку органів державної влади, який би відповідав сучасним суспільним вимогам.

У всьому світі туристично-готельне підприємництво є однією із найбільш рентабельних напрямів розвитку національної економіки. Цей напрям має перспективи

й для розвитку об'єднаних територіальних громад на всій території України в умовах децентралізації та Європейської інтеграції. Проте існує низка проблем внутрішнього і зовнішнього характеру, які суттєво стримують динаміку відтворення цього сектора національної економіки та його конкурентоспроможність у порівнянні з розвинутими країнами світу, а саме: невідповідність наявної туристичної інфраструктури світовим стандартам, повільні темпи будівництва сучасних туристичних підприємств, готелів, низька кваліфікація спеціалістів туристичної галузі, недостатність туристичної інфраструктури, відсутність інформаційного забезпечення, на зовнішньому ринку систематичний спалах гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, що призвів до значного економічного спаду як національної, так і світової економіки.

У процесі формування сучасної системи організації влади в умовах децентралізації на місцях значна увага приділяється розвитку об'єднаних територіальних громад, що визначатиме подальший стабільний розвиток туристично-готельного підприємництва в Україні.

Перспективи розвитку туристично-готельного підприємництва насамперед залежать від успішно побудованої системи управління в об'єднаних територіальних громадах. Тому актуальним є обрання ефективного наукового підходу до управління розвитком туристично-готельних підприємств в об'єднаних територіальних громадах. У менеджменту застосовується три підходи, а саме: ситуаційний, функціональний та системний.

Ситуаційний метод – метод проблемно-ситуаційного аналізу, що заснований на навчанні шляхом вирішення фактичних та оперативних конкретних завдань або ситуацій.

Функціональний метод – це підхід в розкритті та поясненні систем або конкретної системи, при якому досліджуються всі елементи в залежності між ними та становлять одну єдину систему.

Системний метод – це напрямок методології наукового процесу, основа якого лежить у розгляді об'єкта як всієї системи або комплексу взаємопов'язаних між собою елементів та їх взаємодії між собою.

Основні проблеми управління повинні вирішуватись шляхом інновацій, які повинні забезпечувати його достатньо високий якісний стан. Особливість готельної сфери в тому що оцінити якість послуги може тільки у момент її споживання, що ускладнює її вимірювання та управління нею [3].

Кожна громада має перелік суб'єктів, які надають соціальні послуги, забезпечують соціальні гарантії та соціальний захист населення. Серед найпоширеніших інституційних ресурсів у територіальній громаді можна виокремити: заклади освіти; навчальні заклади,

заклади системи охорони здоров'я, культури, різноманітні соціальні служби, соціальні сервіси [4].

Культурна сфера об'єднаних територіальних громад є їхньою візитною картою. Громада потребує залучення висококваліфікованих та ініціативних керівників, які б займалися промоцією громади на фестивалях, місцевих регіональних, національних та міжнародних ярмарках, рекламували їх послуги. Слід активізувати комунікації між працівниками культурної сфери об'єднаних територіальних громад, проводити семінари та тренінги на систематичній основі на яких представники більш успішних громад могли б виступати у ролі тренерів і ділитися своїм позитивним досвідом розвитку сфери культури. Зараз такі заходи відбуваються спорадично і не системно, що ускладнює комунікації між працівниками сфери культури з різних об'єднаних територіальних громад [5].

Також хочемо зазначити, що на національному рівні розробляються та впроваджуються заходи органами державної влади, як Міністерство економічного розвитку і торгівлі, разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, щороку розробляють та затверджують плани заходів щодо реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р. що дасть можливість:

- підвищити конкурентоспроможність національного та регіональних туристичних продуктів;
- підвищити якість життя населення шляхом забезпечення економічного зростання, екологічної безпеки, консолідації суспільства, надання доступу до послуг у сфері туризму та курортів;
- створити нові робочі місця, розширити можливості населення щодо працевлаштування та самозайнятості;
- створити сучасну туристичну інформаційну інфраструктуру, а також забезпечити поширення інформації про туристичні ресурси України у світовому інформаційному просторі [6].

Додатково хочемо зазначити, що Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. №168-р було затверджено «Стратегію розвитку туризму і курортів до 2026 р.», основною метою якої є формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечить прискорення соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприятиме підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі [6].

Миколаївська об'єднана територіальна громада зі значним промисловим, туристичним та культурним потенціалом, один з важливіших промислових, транспортних, наукових та культурних центрів півдня України.

Розвиток туристично-готельного підприємництва є фундаментом соціально-економічного зростання об'єднаної територіальної громади та головним фактором формування стійкого розвитку економіки регіону.

Однією зі складових передумов щодо розвитку туристично-готельного підприємництва в Миколаївській об'єднаній територіальній громаді є створення бізнес-середовища та місцевої гостинності. На даний час виконавчий комітет Миколаївської міської ради виступає координатором та партнером у низці проєктів міжнародної технічної допомоги, направлених на розвиток та підтримку бізнесу у сфері розвитку туристично-готельного підприємництва та морського кластера, а саме:

– координує проєкт в рамках секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу «Інкубатор з запуску бізнесу у сфері аквакультури «Aquabator» – загальна вартість проєкту близько 270 тис. євро. В рамках проєкту планується створення бази навчальних матеріалів, створення акваферми обладнаної установкою замкнутого водопостачання за кращими світовими практиками з метою започаткування бізнесу у сфері аквакультури;

– бере участь у впровадженні заходів в рамках проєкту «Crea Center» операційної програми «Басейн Чорного моря» вартість проєкту 1,5 млн євро. Учасники програми Україна, Болгарія, Румунія, Греція, Туреччина. У рамках проєкту планується створення креативного простору в який представники творчих індустрій (художники, архітектори, дизайнери тощо, зможуть розвивати навички підприємництва та вчитися трансформувати свої ідеї в конкретні продукти власної творчості, отримувати підтримку бізнес-процесів.

– здійснює участь у впровадженні заходів в рамках проєкту «Туризм, Спадщина, Креативність» операційної програми «Басейн Чорного моря» - вартість проєкту 900, 00 тис. євро. Учасники проєкту Грузія, Болгарія, Україна.

Об'єднані територіальні громади Миколаєва мають великий туристичний потенціал. Для кращого розкриття та реалізації цього потенціалу, на нашу думку, необхідно застосовувати процесний підхід [7]. Процесний підхід дозволяє спростити багаторівневу ієрархію організаційних структур, що забезпечує більшу орієнтацію організації на споживача. А це, своєю чергою, спрощує обмін інформацією між різними підрозділами. Перехід до процесного підходу дозволяє усунути відособленість підрозділів і посадових осіб, розглядати діяльність в системі менеджменту, постійно удосконалюватися на основі відповідних вимірювань і аналізу, акцентувати увагу управління на взаємодії підрозділів і посадових осіб, що дає можливість усунути «нічийні поля», тобто ділянки діяльності, що випадають з-під впливу системи менеджменту якості [2].

На сьогодні у м. Миколаєві започатковано кампанію «Зроблено у Миколаєві» з метою підтримки місцевих товаровиробників, що позитивно сприяє створенню сприятливих умов щодо покращення бізнес-клімату та туристичної привабливості громади, забезпечує стійкий розвиток туристично-готельного

підприємництва, забезпечує розвиток економіки, підвищує рівень гостинності та привабливості міста, створює сприятливі умови ведення бізнесу у громаді та економічного стимулювання місцевого підприємництва (рис. 1).

Підтримка на державному рівні
Доступні кредити 5-7-9 %

Підтримка на регіональному та місцевому рівнях

Надання часткової компенсації роботодавцям витрат на загальнообов'язкове та соціальне страхування за новостворені робочі місця
Надання компенсації маркетингових та інших супутніх послуг для МСП
Часткове відшкодування відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого і середнього підприємництва на реалізацію проєктів

Рисунок – 1 Напрями фінансової підтримки місцевих товаровиробників у м. Миколаєві

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Органами місцевого самоврядування постійно ведеться робота з міжнародними експертами щодо надання експертних рекомендацій, по Індексу конкурентоспроможності міста, а саме: м. Миколаїв потрапив у топ 5 міст пілотного проєкту моделі економічного розвитку громад «Програма Індексу конкурентоспроможності міст 2020» це - комплексна програма покращення місцевого бізнес-клімату у містах України, в яких проводилося дослідження «Індекс конкурентоспроможності міст 2019/2020». Програма виконується за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». Цілями Програми USAID є надання експертної допомоги в розробці докладних рекомендацій (у вигляді програми та дорожньої карти / плану заходів) для виконавчих органів місцевих рад, щодо покращення бізнес-привабливості об'єднаної територіальної громади за компонентами, які є складовими індексу конкурентоспроможності міст, базуючись на висновках і оцінках аналітичного звіту за результатами, а також з використанням кращих світових практик.

На даний час у Миколаївській об'єднаній територіальній громаді діють наступні консультативні та дорадчі органи: Громадська рада з питань розвитку туризму у м. Миколаєві при департаменті економічного розвитку Миколаївської міської ради; Громадська рада ринку нерухомості м.

Миколаєва; Експертно-громадська рада виконавчого комітету Миколаївської міської ради; Громадська рада з питань освіти дорослих при департаменті праці та соціального захисту населення Миколаївської міської ради; Громадська рада при департаменті житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради. Виконавчим комітетом міської ради спільно з представниками інститутів громадянського суспільства, та підприємцями морегосподарського комплексу м. Миколаєва розроблено Концепцію розвитку річок та маломірного судноплавства на 2019-2030 рр., яку затверджено сесією міської ради у грудні 2019 року. Основною метою розробки Концепції є визначення пріоритетних напрямків розвитку Миколаєва як центру маломірного судноплавства та яхтового туризму, створення сприятливих умов для відпочинку на воді, формування сучасної берегової інфраструктури, розвитку промислового потенціалу у будівництві та ремонту маломірних суден, залучення інвестицій та активізації ринку послуг у сфері внутрішнього водного транспорту. На даний час ведеться спільна робота щодо розробки Програми річок та маломірного судноплавства з метою реалізації зазначеної Концепції міської цільової програми розвитку річок та маломірного судноплавства у місті Миколаєві до 2023 року (рис. 2).

Заходи Миколаївської об'єднаної територіальної громади щодо покращення бізнес-клімату та створення сприятливих умов для здійснення туристично-готельного підприємництва
- затверджено програму малого та середнього підприємництва до 2023 року;
- затверджено програму розвитку туристичної галузі міста до 2023 року;
Розробляється програма розвитку річок та маломірного судноплавства, яка передбачає:
- реалізацію пріоритетних напрямків розвитку міста Миколаєва, як центру маломірного судноплавства та яхтового туризму;
- залучення інвестицій та активізація ринку послуг у сфері внутрішнього водного транспорту;
- розвиток промислового потенціалу будівництва та ремонту маломірних суден;
- формування сучасної берегової інфраструктури.

Рисунок 2 – Заходи Миколаївської об'єднаної територіальної громади щодо покращення бізнес-клімату та створення сприятливих умов для здійснення туристично-готельного підприємництва

Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Очікувані результати заходів від програм Заходи Миколаївської об'єднаної територіальної громади щодо покращення бізнес-клімату та створення сприятливих умов ведення туристично-готельного підприємництва:

- збільшення загальної кількості працівників в економіці міста, створення додаткових робочих місць у сфері туристично-готельного підприємництва;
- збільшення податкових надходжень до бюджету міста від діяльності суб'єктів сфери туристично-готельного підприємництва;
- створення ефективної, прозорої взаємодії між владою та бізнесом;
- підвищення рейтингових позицій міста за рівнем ділової та інноваційної активності серед міст України та розвитку туристично-готельного підприємництва;
- покращання інформаційного та консультативного забезпечення суб'єктів підприємництва сфери туристично-готельного підприємництва;
- підвищення рівня обізнаності підприємців з питань господарської діяльності, культури бізнес-стосунків залучення міжнародної технічної допомоги;
- розширення експортних можливостей миколаївських підприємців та вихід на нові ринки послуг сфери туристично-готельного підприємництва;

– налагодження нових та розширення вже наявних партнерських економічних угод у сфері туристично-готельного підприємництва у м. Миколаєві.

Висновки. З усього вищезазначеного можемо зробити висновок, що в Миколаївських об'єднаних територіальних громадах, які є частиною Південного регіону України, в умовах реформ та децентралізації відбуваються значні позитивні процеси щодо здійснення комплексного підходу для створення сприятливих умов, покращення бізнес-клімату, розвитку туристично-готельного підприємництва. Органам місцевого самоврядування доцільно постійно розробляти та удосконалювати стратегію розвитку туристично-готельного підприємництва, безперервно співпрацювати з широким колом бізнес-партнерів, враховуючи наявний туристичний потенціал об'єднаних територіальних громад Південного Регіону України. При цьому необхідно: враховувати історичні, географічні, природні, економічні чинники; об'єднувати зусилля органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представників туристичного бізнесу й інших галузей економіки, інститутів громадянського суспільства для формування іміджу України як країни привабливої для туризму.

Література:

1. Балабаш О. Управління конкурентоспроможністю підприємства готельного бізнесу на засадах процесного підходу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. №. 5. С. 31–43. URL : <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2019-5-268-31-43> (дата звернення: 28.07.2021).
2. Про туризм : Закон України від 15 верес. 1995 р. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.07.2021).
3. Топольник В. Г. Кількісна оцінка якості готельного продукту : монографія. Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. 208 с.
4. Іващенко К. В., Коцур І. В. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посіб. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 114 с.
5. Карп'як М. О. Формування креативних просторів та їх значення для економічного розвитку регіону в умовах децентралізації влади. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 3 (125). С.140-146.
6. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : розпорядження КМУ від 16 берез. 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p> (дата звернення: 28.07.2021).

7. Albeschenko O. Управління розвитком туристично-готельного підприємництва : управлінські та функціональні підходи. Administrative and socio-economic systems : scientific and practical aspects of sustainable development. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2021. С. 247-257.

References:

1. Balabash, O. (2019). Management of the competitiveness of the enterprise of the hotel business on the processing approach. *Naukovyy visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu*. 5. 31-43. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2019-5-268-31-43> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (1995). About tourism (Act No. 31, September 15). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Topolnyk, V. G. (2013). Quantitative assessment of the quality of the hotel product. Donetsk : DonNUET. 208 [in Ukrainian].
4. Ivashchenko, K. V. & Kotsur, I. V. (2016). Technologies of social work at the place of residence. Uman : FOP Zhovtiy O. O. 114 [in Ukrainian].
5. Karpyak, M. O. (2017). Formation of creative spaces and their significance for the economic development of the region in the conditions of decentralization of power. *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny*. 3 (125), 140-146 [in Ukrainian].
6. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). On Approval of the Strategies for the development of tourism and resorts for the period up to 2026. (Decree No. 168-p, March 16). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p> [in Ukrainian].
7. Albeschenko, O. (2021). Management of tourist and hotel enterprise development: managerial and functional approaches. Administrative and socio-economic systems : scientific and practical aspects of sustainable development. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole. 247-257 [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License